DOI: https://doi.org/10.53486/sstc2026.v1.80

CZU: 336.143.232(478)

BUDGET DEFICIT AND FINANCING METHODS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

DEFICITUL BUGETAR ȘI MODALITĂȚILE DE FINANȚARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

COJOCARU Valeria, studentă, specialitatea: Finanțe și Bănci
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61
Telefon:+373 67681582
e-mail autor: cojocaru.valeria.u2ps@ase.md

Abstract. *The study analyzes the execution of the national public budget of the Republic of Moldova in the period 2020–2025, focusing on the evolution of revenues, expenditures and the budget balance. The research aims to identify the main trends in the dynamics of public financial resources and to evaluate the factors that influence the budget deficit. The analysis is based on official statistical data and uses methods such as comparative analysis, documentation and synthesis of economic information. The results show a constant increase in both public revenues and expenditures during the analyzed period, with expenditures growing at a faster pace. Consequently, the national public budget registered a budget deficit in all analyzed years. The study highlights the importance of maintaining fiscal discipline and efficient management of public resources in order to ensure financial stability and sustainable economic development.*
Key words: budget deficit, public finance, public debt, fiscal policy, government securities.
JEL CLASSIFICATION: H62, H68

INTRODUCERE

Deficitul bugetar reprezintă o problemă frecvent întâlnită în gestionarea finanțelor publice, reflectând situația în care cheltuielile publice depășesc veniturile bugetare într-o anumită perioadă de timp. În contextul economiilor moderne, deficitul bugetar poate apărea ca urmare a creșterii cheltuielilor publice, a reducerii veniturilor fiscale sau a unor dezechilibre macroeconomice.

Gestionarea deficitului bugetar constituie un aspect important al politicii fiscale, deoarece influențează stabilitatea financiară a statului, nivelul datoriei publice și perspectivele de dezvoltare economică. În Republica Moldova, deficitul bugetar este finanțat prin diverse mecanisme financiare, inclusiv prin împrumuturi interne și externe, precum și prin emiterea valorilor mobiliare de stat.

Acest studiu este important deoarece oferă o analiză a evoluției deficitului bugetar și a principalelor modalități de finanțare utilizate în Republica Moldova în perioada 2020–2025. Cercetarea contribuie la înțelegerea modului în care dezechilibrul dintre veniturile și cheltuielile bugetare influențează stabilitatea financiară a statului și nivelul datoriei publice.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Analiză succintă a surselor bibliografice în domeniul problemei cercetate:

Deficitul bugetar a devenit un fenomen caracteristic al lumii contemporane şi este o situaţie cu care Republica Moldova se confruntă constant. Un deficit bugetar mare poate provoca o creştere a ratei inflaţiei, dificultăţi la achitarea datoriilor externe, o criză valutară, dar şi alte fenomene nedorite ce influenţează negativ procesul de stabilizare macroeconomică şi, respectiv, progresul economic. În cazul Republicii Moldova, deficitul bugetar este influențat de factori precum evoluția veniturilor fiscale, nivelul cheltuielilor publice și condițiile economice interne și externe.(Cozonac Aliona)

Instrumentul principal al statului pentru implementarea reglementărilor economice și sociale este sistemul financiar, unde bugetul de stat joacă un rol esențial. Din perspectiva doamnei Aliona Balan, bugetul de stat reprezintă „ un plan financiar anual, în care sunt reflectate cheltuielile planificate să fie efectuate şi veniturile preconizate să fie obţinute de către administraţiile publice centrale.” (Balan, 2020)

Potrivit lui Jack Rabin, „bugetul de stat nu mai este doar un document, aprobat prin lege, de planificare şi canalizare a resurselor financiare anuale ale statului spre destinaţii conform programului de guvernare al puterii politice. El constituie un reper important al reflectării gradului în care statul se implică în economie şi în viaţa socială, al capacităţii economiei naţionale de a contribui la constituirea resurselor financiare necesare statului, precum și al modului în care acesta înțelege să le gestioneze”(Rabin, 1992)

Gestionarea deficitului bugetar în Republica Moldova se realizează în baza cadrului juridic stabilit prin Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, care reglementează principiile, regulile și responsabilitățile în domeniul finanțelor publice. Această lege stabilește modul de elaborare, aprobare, executare și monitorizare a bugetelor componente ale bugetului public național, precum și responsabilitățile autorităților implicate în procesul bugetar.

Potrivit legislației, veniturile bugetare se formează din impozite şi taxe; contribuţii de asigurări sociale de stat şi prime de asigurări obligatorii de asistenţă medicală; granturi pentru susţinerea bugetului şi pentru proiectele finanţate din surse externe; venituri colectate de autoritățile/instituțiile bugetare; alte venituri prevăzute de legislaţie.(Legea nr. 181/2014)

De asemenea, cheltuielile bugetului public național sunt determinate de alocaţiile bugetare specificate în legile/deciziile bugetare anuale şi includ cheltuieli de personal, prestaţii sociale, cheltuieli de bunuri şi servicii, subvenţii şi transferuri, dobînzi, cheltuieli destinate formării activelor fixe şi alte cheltuieli prevăzute de legislaţie.(Legea nr. 181/2014)

După evidențierea deficitului bugetar, este necesară analiza modului în care acesta este finanțat, respectiv a surselor și mecanismelor utilizate de stat pentru acoperirea lui. Conform Legii finanțelor publice, sursele de finanțare sunt definite ca totalitate a mijloacelor financiare aferente operaţiunilor cu activele financiare şi cu datoriile bugetului(Legea nr. 181/2014)

Finanțarea deficitului bugetar se realizează prin două metode principale, acelea fiind prin surse interne și externe. Cea mai preferabilă sursă este cea de finanțare internă deoarece cea din surse externe produce în urma ei majorare a datoriei publice totale. (Oancea Teodora)

Conform datelor analitice de pe pagina oficială a Ministerului Finanțelor, sursele de finanțare ale bugetului public național sunt organizate în mai multe componente, ilustrând modurile în care statul acoperă eventualele deficituri. În primul rând, acestea includ activele financiare, care cuprind creanțe interne și externe, diferențe de curs valutar, precum și credite acordate sau împrumuturi recreditate către diferite instituții. Acestea reflectă relațiile financiare prin care statul valorifică resursele disponibile sau oferă finanțare altor entități.

În al doilea rând, o componentă importantă este reprezentată de datorii, care includ atât datorii interne, cât și împrumuturi interne și externe. Acestea reflectă resursele atrase de stat de pe piața financiară, prin emisiunea de valori mobiliare sau contractarea de împrumuturi, fiind principala soluție de acoperire a deficitului bugetar.

De asemenea, în structura surselor de finanțare se regăsește și modificarea soldului de mijloace bănești, care indică variația disponibilităților financiare ale statului de la începutul până la sfârșitul perioadei analizate. Această componentă completează imaginea de ansamblu privind modul în care se asigură echilibrarea bugetului public. (Ministerul Finanțelor)

Republica Moldova în comparație cu alte țări din Europa, are un deficit minimal de 14 254,4 mil. lei în 2025, iar spre exemplu România, a atins în anul indicat un deficit de aproximativ 561,81mil. lei. Acestă diferență este amplificată de dimensiunea mai mare a economiei României, însă în ambele state deficitul reflectă majorarea cheltuielilor publice peste nivelul veniturilor și necesitatea finanțării prin împrumuturi. (https://mfinante.gov.ro)

Descrierea metodelor de cercetare utilizate

În cadrul studiului analizat sunt utilizate mai multe metode de cercetare, printre care se numără analiza documentare publicațiilor științifice naționale, metoda analizei comparative și include, rapoarte anuale ale Ministerului Finanțelor, date statistice de la Biroul Național de Statistică și alte resurse disponibile online.

Rezultatele obţinute;

Pentru a evidenția evoluția situației bugetare în Republica Moldova, a fost realizată o analiză a principalilor indicatori ai **bugetului public național** pentru perioada 2020–2025. Datele analizate reflectă nivelul veniturilor, cheltuielilor și soldului bugetar, precum și structura principalelor categorii de venituri și domeniile de utilizare a resurselor financiare publice.

Analiza acestor indicatori permite evidențierea tendințelor privind evoluția resurselor financiare publice și identificarea principalelor direcții de cheltuire a acestora. Totodată, compararea veniturilor și cheltuielilor oferă posibilitatea determinării deficitului sau excedentului bugetar în perioada analizată.

Tabel 1. Evoluția veniturilor, cheltuielilor și deficitului bugetului public național în perioada 2020–2025, mil. lei

Indicator	Anul					
	2020	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Venituri	62 650,0	77 373,0	91 505,4	102 299,2	110 338,5	125 602,0
Cheltuieli	73 269,8	82 013,5	100 374,2	117 871,0	122 962,6	139 856,4
Excedent/deficit	-10 619,8	-4 640,5	-8 868,8	-15 571,8	-12 624,1	-14 254,4

Sursa: elaborat de autor în baza datelor de pe https://mf.gov.md/

În perioada 2020-2025 se observă o creștere constantă atât a veniturilor, cât și a cheltuielilor bugetare, însă ritmul de creștere al cheltuielilor este mai accentuat. Ca rezultat, deficitul bugetar se menține pe întreaga perioadă, înregistrând fluctuații semnificative.

Cel mai redus deficit se înregistrează în anul 2021, după care acesta crește considerabil în 2023, atingând valoarea maximă negativă. În anii următori, deficitul rămâne la un nivel ridicat, ceea ce indică o presiune continuă asupra finanțelor publice și necesitatea identificării unor surse sustenabile de finanțare.

Tabel 2. Ponderea veniturilor și cheltuielilor bugetare în PIB în perioada, 2020-2025

Indicator	Anul					
	2020	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
PIB, mil. lei	199 733,7	242 078,6	274 488,1	303 554,0	323 932,5	353 520,9
Ponderea veniturilor în PIB, %	31,4	32,0	33,3	33,7	34,1	35,5
Ponderea cheltuielilor în PIB, %	36,7	33,9	36,6	38,8	38,1	39,6

Sursa: elaborat de autor în baza datelor de pe statistica.md și https://mf.gov.md/

Pe parcursul perioadei analizate se observă o creștere treptată a ponderii veniturilor în PIB, ceea ce reflectă îmbunătățirea capacității statului de a mobiliza resurse financiare. Totuși, această creștere este mai lentă comparativ cu dinamica cheltuielilor publice.

Ponderea cheltuielilor în PIB se menține la un nivel mai ridicat pe întreaga perioadă, atingând valori maxime în anii 2023 și 2025. Această situație explică persistența deficitului bugetar și indică un dezechilibru structural între veniturile și cheltuielile publice.

Tabel 3. Structura surselor de finanțare ale deficitului bugetar în perioada, 2020-2025, mil. lei

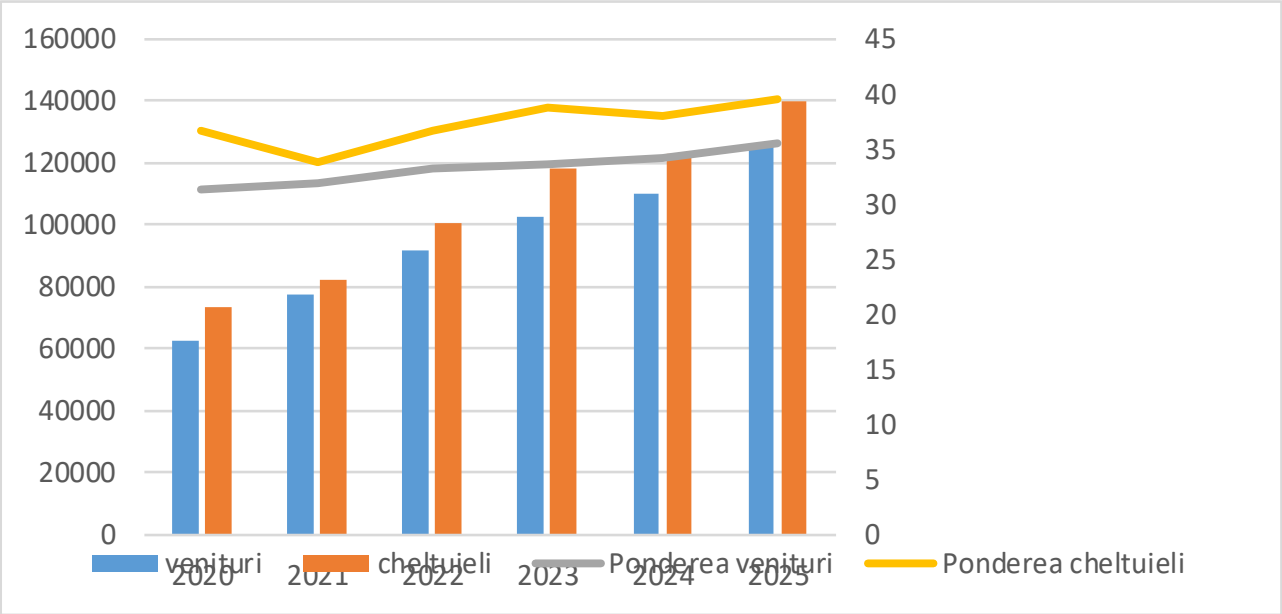
Domeniul	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Sursele de finanțare (1+2+3)	**10 619,8**	**4640,5**	**8868,8**	**15 571,8**	**12 624,1**	**14 254,4**
1. Active financiare	-471,9	-2386,8	-9580,6	1863,3	-1270,7	3954,2
2. Datorii	13 227,4	12 443,0	12 920,4	15 037,8	17 087,8	10 645,8
3. Modificarea soldului de mijloace bănești	-2135,7	-5415,7	5529,0	-1329,3	-3193,0	-345,6

Sursa: elaborat de autor în baza datelor de pe https://mf.gov.md/

Conform datelor din tabelul 3, sursele de finanțare ale deficitului bugetar sunt dominate de datorii, care reprezintă principala componentă în fiecare an. Acest fapt indică dependența semnificativă a statului de împrumuturi pentru acoperirea dezechilibrului bugetar.

Activele financiare și modificarea soldului de mijloace bănești înregistrează valori fluctuante, având atât contribuții pozitive, cât și negative. În special, activele financiare au un impact instabil, iar variația soldului de mijloace bănești reflectă ajustările temporare ale disponibilităților financiare ale statului. Per ansamblu, structura evidențiază o orientare predominantă spre finanțarea prin datorie.

Figura 1. Evoluția veniturilor, cheltuielilor și ponderii acestora în PIB în perioada 2020–2025

Sursa: elaborat de autor în baza datelor din tabelul 1 și 2

Se observă că, în valori absolute, atât veniturile, cât și cheltuielile bugetare înregistrează o creștere semnificativă pe întreaga perioadă 2020–2025, ceea ce reflectă extinderea volumului resurselor gestionate de stat. Totuși, raportate la PIB, oferă o imagine mai relevantă asupra sustenabilității fiscale.

Astfel, chiar dacă veniturile cresc considerabil în termeni absoluți, ponderea lor în PIB crește mai lent, ceea ce indică faptul că economia (PIB-ul) se dezvoltă într-un ritm comparabil sau chiar mai rapid. În același timp, cheltuielile nu doar că sunt mai mari în valori absolute, dar au și o pondere mai ridicată în PIB, ceea ce evidențiază un nivel mai accentuat al presiunii bugetare.

CONCLUZII/RECOMANDĂRI

În urma analizei realizate, se poate concluziona că, în perioada 2020–2025, bugetul public național al Republicii Moldova a înregistrat o creștere constantă atât a veniturilor, cât și a cheltuielilor, însă cheltuielile au crescut într-un ritm mai accelerat. Acest dezechilibru a dus la

menținerea unui deficit bugetar în fiecare an analizat. Totodată, analiza a arătat că finanțarea deficitului se realizează în principal prin datorii, ceea ce evidențiază dependența statului de împrumuturi.

În același timp, chiar dacă valorile absolute ale indicatorilor sunt în creștere, raportarea acestora la PIB oferă o imagine mai clară asupra sustenabilității financiare, evidențiind o presiune bugetară constantă. Prin urmare, este important ca statul să asigure un echilibru mai bun între venituri și cheltuieli și să utilizeze eficient resursele financiare, pentru a menține stabilitatea economică pe termen lung.

REFERINȚE

1. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. (2025). Produsul Intern Brut. Disponibil la: https://statistica.gov.md
2. Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014. Monitorul Oficial al Republicii Moldova.
3. Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova. Bugetul public național. Disponibil la: https://mf.gov.md
4. RABIN, Jack. Handbook of Public Budgeting. New York: Ed. Marcel Dekker, 1992, p. 10-11. ISBN 9780824785925
5. BALAN, Aliona. „Deficitul bugetar: cauze și consecințe”. În: *Economica*, 2020, nr. 2 (112), pp. 7–20.
6. COZONAC, Aliona. „Impactul deficitului bugetar asupra procesului bugetar din Republica Moldova: aspecte normativ-doctrinare”. În: *Teoria și practica administrării publice*, Chișinău, 2024, pp. 342–347.
7. Finanțarea deficitului bugetar”. Disponibil online: https://www.studocu.com/ro/document/universitatea-valahia-din-targoviste/buget-si-trezorerie-publica/finantarea-deficitului-bugetar/24938751
8. Ministerul Finanțelor al României, Legea bugetului de stat pe anul 2025, disponibilă pe site-ul oficial https://mfinante.gov.ro

Coordonator științific: RENCHECI Diana, dr. lector univ.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61
Telefon:+373 69945348
e-mail: diana.rencheci@gmail.com